

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA FRF 250
EUROPA FRF 300

In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St. 35

Cu avionul :

AFRICA FRF 350 USA 60 sau echivalent
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA FRF 400 USA 70 sau echivalent
AUSTRALIA

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Tétex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 46.02.14.37

Numărul 238

22 ianuarie 1995

O CANDIDATURĂ CONSTRUCTIVĂ

Declarația de candidatură la președinția Convenției Democrate din România (CDR) și la aceea a republicii, făcută la 13 ianuarie de profesorul Emil Constantinescu reprezintă una din rarele propuneri de asanare a moravurilor politice moștenite de la regimul precedent și amplificate de cel actual.

Metoda preconizată de dl Constantinescu pentru desemnarea candidatului opoziției se înrudește cu alegerile primare din SUA.

În România procedura constituie o inovație binevenită care atenuază arbitrarul desemnării candidaților de "forurile conducătoare" ce a permis ca politica românească să fie dominată încă din perioada antebelică de șefii de partide și de stat.

Nu este de mirare că șefii de mici partide și fracțiuni, care dispun de fonduri a căror

proveniențe nu sunt totdeauna cunoscute și aveau în conducerea CDR o pondere ce depășea numărul votanților, să se fi opus acestei propuneri. Sperăm ca, în ciuda acestei împotriviri, propunerile să fie adoptate și Convenția să-și poată astfel îndeplini menirea de regrupare a votanților opoziției.

Fostul geolog devenit rectorul Universității București era deja bine cunoscut pentru răbdarea și tenacitatea cu care a menținut timp de trei ani coeziunea între șefii ai opoziției nu totdeauna adversari ai puterii oculte, dar adesea îmboldiți de veleități personale. Inițiativa din 13 ianuarie dovedește clarviziunea și voința politică, indispensabile unui om ce vrea mai întâi să regroupeze pe cei mulți nedreptățiți și apoi să împace o nație învrăjbită și oropsită.

Aceste trăsături nu ajung pentru a câștiga alegerile, dar fac din dl. Constantinescu un candidat valabil prin propriile sale însușiri, nu pentru că n-ar fi alții mai buni, cum pretind rivalii sau cei care subapreciază greutățile.

Astfel cum a fost propusă, consultarea "bazei" este, din păcate, restrânsă la membrii Convențiilor județene și municipale. Desigur, lipsa mijloacelor financiare nu permite CDR-ului să organizeze alegeri primare de masă, cum ar fi fost de dorit, ca acestea să aibă un impact maxim asupra întregii populații. În ciuda acestui neajuns, credem că și sub forma lor restrânsă consultările alegătorilor pot stârni un larg interes popular, cu condiția să fie anunțate din vreme și ca rezultatele să fie comunicate populației fără întârziere, prin presa și radiourile locale. Cum alegătorii vor compara procedura opoziției cu alegerile falsificate în

Mihai KORNE

pag. 3

DECLARAȚIE

Gravitatea situației în care se află România, generată de incapacitatea puterii actuale de a rezolva problemele dramatice cu care se confruntă economia și societatea, obligă CDR la o acțiune politică decisă, limpede, fermă. Este, de aceea, momentul să înceteze disputele interne și să se producă o clarificare capabilă să concentreze întreaga energie pentru rezolvarea problemelor cetățenilor țării.

În ultima lună, atît în presă cît și în declarațiile liderilor politici, a apărut tot mai frecvent afirmația după care mandatul președintelui CDR ar expira în februarie. De aici, o preocupare sporită de perspectiva atribuirii unui nou mandat celui care ar urma să devină și candidatul unic al CDR pentru alegerile prezidențiale din 1996.

Deoarece discuția pe această temă capătă pe zi ce trece o amploare care riscă să pună în unbră alte probleme urgente, mă simt obligat să comunic opiniei publice care este punctul meu de vedere.

Mandatul meu de președinție al CDR expiră la 6 iunie 1995, cînd se împlinesc doi ani de la adoptarea Protocolului Convenției. Ținînd seama însă de tensiunile nedorite pe care această problemă pare să le fi generat, propun începerea neîntîrziată a procesului de desemnare a viitorului președinte, printr-o procedură care să limuzeze jocurile politice, arbitrarul și subiectivismul liderilor politici, și care să favorizeze, dimpotrivă, exercițiul democratic și exprimarea liberă a opiniilor membrilor și simpatizanților CDR din întreaga țară.

Desemnarea Președintelui CDR trebuie, în același timp, să consolideze unitatea și eficiența CDR, și să constituie un prim pas spre constituirea unei echipe de guvernare capabilă să câștige și să gestioneze în mod corect puterea. Pentru aceasta propun ca alegerea de către Consiliul Executiv al CDR a președintelui, în conformitate cu protocolul din 1992, să fie precedată de următoarele etape preliminare:

În termen de 15 zile să se convoace reuniunea Comitetului Executiv și a Consiliului CDR, cărora le voi prezenta raportul de activitate al președintelui pe ultimii 2 ani și le voi supune spre aprobare modalitatea de selecție și evaluare a candidaților.

În măsura adoptării acestor propuneri, să se depună și să se facă publice, în termen de 10 zile, candidaturile individuale ale tuturor membrilor CDR care doresc să-și asume misiunea de președinție al CDR și de candidatul prezidențial al acestei alianțe.

În termen de 15 zile de la depunerea candidaturilor, să se organizeze consultarea tuturor Convențiilor județene și municipale, care să comunice oficial Consiliului CDR candidatul pe care îl susțin.

În același termen, toți parlamentarii CDR să-și exprime prin vot individual, susținerea pentru unul dintre candidați. Rezultatele acestor consultări să fie făcute publice și să devină voturi consultative pentru decizia CDR.

În termen de 10 zile de la comunicarea acestor prime rezultate, reprezentanții formațiunilor membre în Comitetul Executiv și Consiliului CDR să solicite din partea comitetelor directoare ale partidelor și formațiunilor pe care le reprezintă un mandat imperativ privitor la candidatul pe care îl vor susține.

Nu mai tîrziu de 28 februarie 1995, să aibă loc ședința Comitetului Executiv și a Consiliului CDR care să aleagă, prin procedura prevăzută de protocolul CDR, noul președinte al Convenției.

Prin prezenta declarație, anunț oficial, încă de pe acum, candidatura mea pentru următorul mandat de președinție al CDR și la calitatea de candidatul unic al Convenției în viitoarele alegeri prezidențiale. Ceea ce mă determină să o fac este răspunderea pe care mi-am asumat-o față de cele aproape 5 milioane de alegători care au votat pentru mine în 1992 și care nu au încetat să mă susțină.

M-am angajat în lupta politică nu de dragul jocurilor de partid, ci în numele intereselor superioare ale națiunii române. Experiența celor aproape trei ani de cînd port această răspundere - pe care, cu totul înafara persoanei mele, să-mi îngăduiți a o considera de dimensiune națională - a confirmat, dacă mai era nevoie, ideea că o atare misiune nu putea fi dusă la bun sfîrșit decît pe baza unui mandat clar exprimat și susținut de majoritatea electoratului CDR dîncolo de jocul intereselor de moment ale unora sau altora. De aceea, declar aici și acum, că nu am intenția de a candida decît în măsura în care desemnarea mea se va face în mod democratic. Autoritatea președintelui CDR nu poate izvorî decît din legitimitatea lui de lider al Opoziției; această legitimitate nu se poate baza numai pe preferințele celor care reprezintă la vîrf Convenția, ea trebuie să aibă drept temelie opțiunile celor care sînt de fapt Convenția Democratică : sutele de mii de bărbați și femei care nu au încetat să sperie în progresul și modernizarea României și să acționeze neruru a da viață acestei speranțe. Dacă ei au încredere în mine, pe ei îi voi reprezenta în viitoarele alegeri.

Emil Constantinescu, președinte CDR
13 ianuarie 1994

■ **SONDAJUL SOROS** realizat de IMAS și IRSOP (1-5 decembrie 1994) a modificat ierarhia personalităților politice preferate. Pe locul întâi a trecut Adrian Năstase (64%), înlocuindu-l pe Emil Constantinescu (aflat în sondajul din septembrie pe locul întâi, cu 53%), și situându-l pe locul doi, pe Ion Iliescu (59%). În privința partidelor, PDSR se află pe primul loc, urmat de PNȚCD.

■ **SCRIITORUL TIMIȘOREAN GEORGE ȘERBAN**, unul din autorii Proclamației de la Timișoara, președinte al Societății "Timișoara" și vicepreședinte al Alianței Civice a părăsit mișcarea civică și s-a înscris, în 16 decembrie, în PNȚCD, gest simbolic la 5 ani de la declanșarea revoltei de la Timișoara, pentru a marca obligația intelectualilor de a se implica în politică. De ce PNȚCD? pentru opțiunea creștin-democrată și "pentru că este formațiunea care a aderat prima la Proclamația de la Timișoara, incluzând-o în programul politic și îi rămîne și astăzi fidelă", a declarat George Șerban "României Libere".

■ În 23 decembrie s-a discutat în parlament **MOTIUNEA DE CENZURĂ** depusă de PD (FSN). Ea a fost respinsă cu 249 de voturi, votînd pentru 206 parlamentari. Printre replicile memorabile ale momentului, cea a ministrului Sănătății, Mincu: "In România, natalitatea începe să crească în acest moment".

Este a șasea moțiune împotriva guvernului Văcăroiu : prima (19/III 93) a fost respinsă cu 260 contra 192 de voturi; a doua (23/10 '93) a fost respinsă din motive procedurale; a treia (19/XII 1993) a fost respinsă cu 236 de voturi contra 223; a patra (30/VI 94) a fost respinsă cu 227 de voturi contra 208; în fine, moțiunea din 7/VII 94 pentru suspendarea președintelui Iliescu a fost respinsă cu 242 de voturi contra 166.

■ **ION ILIEȘCU LA COMISIA DE CERECTARE A EVENIMENTELOR DIN DECEMBRIE 1989.** Audierea a fost transmisă la Tv., ca un serial, în ziua a doua și a treia de Crăciun. Audiutul venise la "întîlnire", cum a numit-o Televiziunea, după savante amînări, astfel ca prezența sa, în cele din urmă, să devina un eveniment, cu efecte paralizante asupra comisiei, alcătuită din Valentin Gabrielescu (PNȚCD), președinte, Ionel Achimioaie (FSN), secretar, Ilie Plătia Vidovici, Ion Ctin Pop și Victor Apostolache (PDSR), Mircea Vîlcu (PUNR), Szabo Karoly (UDMR), Șerban Săndulescu (PNL-CD) și Gh. Răboacă (Partida Națională). Ion Iliescu a venit pregătit, ceea ce n-a fost cazul dlui V. Gabrielescu, care, copleșit de acceptarea președintelui, a fost incapabil să formuleze o întrebare serioasă din noianul celor care-i frămîntă pe români de 5 ani de zile, mai ales că avea la dispoziție o documentație privilegiată.

Ion Iliescu și-a aplicat strategia: a început cu "preliminari" ofensive care au depășit o oră. Secretarul general PNȚCD, Valentin Gabrielescu - care și-a închipuit că se filmează pentru arhiva personală a audiutului - s-a demonstrat nepregătit, slugarnic și i-a cedat întreg terenul care ar fi trebuit să fie cel al cercetării controversatei participări a emanatului la evenimente. N-a ripostat nici cînd șeful partidului din care face parte, Corneliu Coposu, a fost evocat cu minciuni calomnioase, ba chiar a căzut de acord cu "invitatul" că, înainte de 1989, la noi a fost un socialism "deformat" iar abia acum se poate construi un socialism "adevărat".

Trei instituții: președinția, televiziunea și comisia senatorială, condusă de un parlamentar CDR (!), raportîndu-se la actul lor întemeietor - evenimentele din decembrie 1989 - au dat un simbolic spectacol de cacialma politică.

"Comisia, a spus Vasile Popovici (PAC), a jucat comedia prostiei, lichelismului și servilismului față de președinte, în frunte cu

Valentin Gabrielescu pe care PNȚCD trebuie să-l retragă urgent din calitatea pe care o are în comisie."

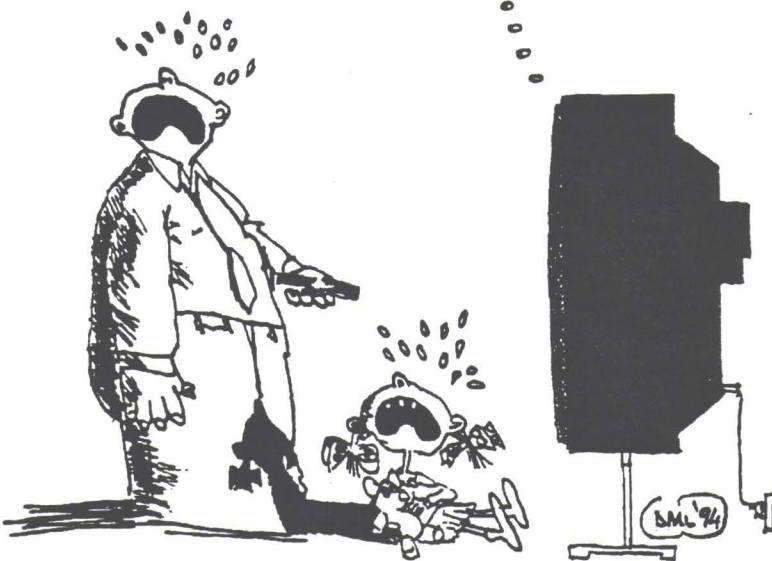
■ În 29 decembrie, **CONDUCEREA PNȚCD "a dezaprobat atitudinea manifestată de domnul Valentin Gabrielescu cu ocazia audierii domnului Ion Iliescu..."**, Biroul "nu-și însușește aprecierile laudative referitoare la poziția politică a președintelui Ion Iliescu, punctul de vedere al conducerii PNȚCD fiind diametral opus. Biroul a luat act și a aprobat demisia dlui V. Gabrielescu din funcția de secretar general al PNȚCD". În ședința biroului din 3 ianuarie 1995, Valentin Gabrielescu, care a regretat declarațiile sale, a primit o sancțiune de blam. Dar este încă șeful grupului PNȚCD în Senat...

Corneliu Coposu îi ceruse de mai multă vreme să-și dea demisia de la președinția comisiei parlamentare, tocmai pentru ca ficțiunea acestei comisii putea compromite opoziția. Nici cea de cercetare a corupției, nici cea intitulată "Apartamentul" sau cea care s-a ocupat de vânzarea flotei n-au fost înființate decît ca să îngroape adevărul. De altfel, perdesorul său la conducerea acestei comisii, Ctin Ticu Dumitrescu a făcut-o, explicînd lipsa de cooperare a unor instituții. V. Gabrielescu promis că demisionează, dar nu și-a respectat cuvîntul, fapt ce ar fi trebuit socotit, cum spune pe bună dreptate Andrei Cornea (în revista "22"), un act de indisciplină sancționat cu pierderea funcțiilor din partid. Cu atît mai mult cu cît dl. Gabrielescu, dacă ne amintim bine, este și autorul - în calitatea sa de vicepreședinte al comisiei parlamentare române la Strasbourg - conceptului de "minciună patriotică".

PNȚCD a fost bombardat la filiale și la centru cu proteste. Unii comentatori au văzut în lamentabila prestație a dlui Gabrielescu expresia incapacității Opoziției de a transforma în favoarea sa evenimentele - cu atît mai mult cu cît acest "dialog", tratat cu superficialitate și amatorism, era atît de încărcat de semnificații pentru cincinalul imposturii - și de a prevedea scenarii alternative la diversele strategii ale puterii.

■ **MOBILIZAREA FORTELOR DE POLITIE** a fost impresionantă, la cinci ani de "evenimentele din decembrie". Capitala părea asediată. Alaiul prezidențial a blocat circulația pe marile bulevarde, în vreme ce străzile laterale erau înșesate de uniforme. La Cimiturul Eroilor demnitarii strînși în jurul colivelor - lîngă Ion Iliescu se aflau Dan Iosif și Gelu Voican - au fost păziți de lunetiștii de pe acoperiș. Era de față și fostul șef al contraspionajului lui Ceaușescu, Filip Teodorescu, în taclale cu primul ministru. A urmat Troița din Piața Universității, unde fotografia oficială îi era dată pe Virgil Măgureanu și Adrian Năstase cu mâinări în mină... La intersecția de la Piața Romană, Ion Iliescu a depus o jerbă, după care a trecut, ceea ce Dej și Ceaușescu n-au făcut, pe sub Arcul de Triumf, în sunetele fanfarei... Președintele și-a continuat drumul pe jos pînă la Televiziune. Alte coroane. Apoi, o zăbavă în celebrul Studio 4, alături de Petre Roman, Cazimir Ionescu, Bebe Ivanovici, Cico Dumitrescu, Dumitru Mazilu... Un tandru consens, cum îl afecționează președintele. Cine e, de pildă, Bebe

CU OCAZIA ANULUI NOU, 1995,
IAR VORBESTE, DOMNUL PREȘEDINTE....
VĂ RUGĂM NU DEREGLAȚI APĂRATELE.

REVELION 1995

Lavinia Drăghici, Danemarca

trecut de putere, va fi esențial ca orice nereguli, chiar și mărunte, să fie evitate.

Avantajul metodei rezidă și în faptul ca permite desemnarea președintelui CDR și a viitorului candidat prezidențial al opoziției, pînă la 28 februarie, punînd astfel capăt unei perioade de conflicte interne care au dăunat opoziției în ultimele luni.

Al patrulea sondaj trimestrial finanțat de Fundația Soros și publicat de IRSOP în 16 decembrie, arată că părerile defavorabile guvernului (59%), parlamentului (66%) și justiției (52%) rămîn larg majoritare chiar dacă procentele au scăzut față de septembrie (v. *Lupta* nr. 234). În schimb, părerile favorabile eventualilor candidați ai puterii au crescut de la 48 la 64% pentru Adrian Năstase și de la 45 la 59% pentru Ion Iliescu. Cifrele nu ne conving deoarece par contradictorii și legăturile IRSOP-ului cu puterea sunt cunoscute.

Totuși, chiar în acest context, dl. Constantinescu își ameliorează scorul de la 52 la 53% de păreri favorabile, ceea ce constituie o excepție pentru opoziție și denotă că este cel mai nimerit dintre conducătorii ei care să-i înfrunte pe exponenții puterii.

Șansele de a-i înfrînge nu pot fi însă bazate

numai pe procentajele de opinii favorabile. Alegătorii pot avea o părere bună despre cineva fără a dori să-l aleagă sau realegă dacă politica pe care o duce le este dăunătoare. Sondajul ar fi fost mai concludent dacă întrebarea formulată era: pe cine preferați ca președinte între dnii Constantinescu sau Năstase, Năstase sau Iliescu, Iliescu sau Constantinescu...

Și la întrebarea "cu ce partid ați vota" răspunsurile înregistrate de IRSOP diferă mult de cele înregistrate de IMAS în septembrie.

Nu ne-ar mira ca diferențele în defavoarea opoziției, ca și constanța surprinzătoare a PDSR-ului la 25% să ilustreze mai degrabă dorințele puterii decît realitățile. Chiar acceptînd cifrele, rezultă că partidele progubernamentale PDSR, PRM, PUNR și PDAR totalizează 39% față de 41% în septembrie, CDR 45% contra 51%, iar PD(FSN), deși în creștere, nu depășește 11%.

Fără îndoială pierderile Convenției se datoresc certurilor interne generate de fricțiunile așa-zisei Alianțe Liberale, de tentațiile PSDR-ului de a fuziona cu PD(FSN), dar și de comportamentele unor persoane servile, slabe sau șantajabile din opoziție, de speța nefericitului senator PNȚCD care prezida comisia în fața căruia Ion Iliescu și-a depănat

candid versiunea omorurilor din decembrie 1989.

Aritmetic, Alianța Liberală și PAC, ar totaliza 20% din voturi împreună cu PDSR. Întrebarea este cîți votanți ar urma pe cei din aceste partide care ar părăsi Convenția. Nu credem că ar fi mai mult de jumătate, poate chiar numai un sfert. În acest caz nucleul omogen al Convenției plus UDMR ar fi, în Parlament, la egalitate cu partidele prezidențiale. Cei păgubiți ar fi disidenții Convenției care riscă să nu-și mai regăsească nici măcar jumătate din locuri.

La alegerea președintelui, situația este și mai clară. Emil Constantinescu constituie în prezent singurul adversar valabil atît pentru Ion Iliescu cît și pentru Adrian Năstase. Orice candidat în plus dintre cei sau cele al căror nume se vîntură de curînd în țară și diasporă nu poate decît să reediteze diversivitiunile realizate de așa-ziii opozații fosilosi de putere, în mai 1990. Dacă însăși CDR ar desemna un astfel de candidat al diversivitiunii, puterea capătă toate șansele să cîștige și are tot interesul să provoace de pe acum alegeri anticipate ca să prelungească pînă în 1999 o guvernare care trebuia să se sfîrșească în septembrie 1996.

Mihai KORNE

Ivanovici? Deputat PDSR de Ilfov, specialist în tipărirea certificatelor de revoluționar... Cine este Petre Roman știm.

Să revenim la pelerinajul revoluționar. El s-a încheiat cu recepția oferită de guvern la "Casa Poporului", unde s-a aplaudat și scandat. Ion Iliescu a informat poporul prin *Tele 7 abc* că a crezut totdeauna în valorile socialismului care, promovînd idei generoase, va învinge.

■ În forfota festivităților s-a aflat că DOSARUL PROCESULUI CAUSEȘTILO nu se află la arhiva Ministerului Public sau la cea a Ministerului Justiției. S-ar părea ca dosarul se află la gen. Vasile Ionel, consilier prezidențial. Dar nu e sigur, fiindcă un dosar e făcut să se rătăcească.

■ Pe 20 decembrie PNL (QUINTUS) A FOST PRIMIT ÎN CONVENȚIA DEMOCRATĂ, prin votul în unanimitate al Consiliului CDR. Peste 8 zile, PNC-CD, și PL'93 aderar la Protocolul Alianței Civic-Liberale, creată în iunie de PNL-Quintus și PAC, în perspectiva de a creea un unic partid liberal. De ce au abandonat, brusc, tinerii liberali ai lui Dinu Patriciu și Horia Rusu condițiile de primadonă capricioasă, aliniindu-se tentativei de unire? Cum la recentul Consiliul Național, PL'93 fusese la două voturi de părăsirea Convenției și-l atacase pe Emil Constantinescu, partidul are nevoie de întăriri în Consiliul Convenției, împotriva actualului președinte al CDR, al cărui mandat expiră, și pentru a impune ideea listelor separate la viitoarele alegeri.

■ ALIANȚA CIVIC-LIBERALĂ întrunită în 5 ianuarie 1995, a fost urmată de o conferință de presă cu participarea lui Nicolae Manolescu, Dinu Patriciu, Horia Rusu, Mircea

Ionescu-Quintus, Radu Boroianu, Nicolae Cerveni, Dan Căpățîna. S-a preconizat constituirea unui grup parlamentar liberal - 13 senatori și 29 de deputații, ceea ce ar permite reprezentarea în birourile permanente ale celor două Camere și includerea unui liberal în delegația românească la Strasbourg - și susținerea unui candidat unic la alegerile prezidențiale, altul decît Emil Constantinescu. În fine, Comisiile de experți ar trebui să elaboreze, de asemenea, programul și statutul partidului liberal ieșit din alianța celor patru formații pînă în luna mai a.c. Ionescu Quintus dorește păstrarea aceluiași nume, Partidul Național Liberal, de dragul tradiției. Pl'93 și PAC au renunțat la particula "național" care îndispune unele cercuri liberare europene.

În legătură cu rămînerea la Alianță sau transformarea în partid, metafora recurentă a discursurilor a fost: omlėtă sau ochiuri... Față de varianta omlėtă, Nicolae Manolescu e cel mai reticent, mai ales că cea mai puternică filială a partidului, filiala Timiș, a reacționat negativ la perspectiva fuziunii. De altfel, cum liderii s-au precipitat să semneze, fără consultarea filialelor, reacțiile din teritoriu pot da peste cap calendarul imaginat la centru. Ca să nu vorbim de cruciala problemă a sacrificării celorlalți lideri pentru cel care va fi președintele liberalilor uniți. Încercare - în perspectiva trîntelor din culise și de pe scenă din ultimii cinci ani, de netrecut. Și dacă se rămîne la Alianță cum va funcționa ea într-o altă alianță care este Convenția?! În fine, cele patru formații vorbesc despre liberalisme diferite. Cum se va ajunge la o articulare doctrinală coerentă cînd pretextul este - ca și cînd numai asta le lipsește românilor - clarificarea doctrinelor în Convenția Democrată?

De altfel, în 13 ianuarie, Consiliul Național PAC s-a pronunțat împotriva fuzionării

partidelor semnatare ale protocolului Alianței Liberale. Nicolae Manolescu a declarat că PAC va suspenda orice asociere cu partide, organizații sau persoane care nu vor denunța explicit "dreptul de autodeterminare teritorială pe criteriul etnic".

Atunci de ce s-au grăbit toți liberalii să propună o unire nepregătută și îndoielnică? Răspunsul este mioritic: pentru a "fenta" candidatura la președinția CDR și, automat, la președinția țării, a lui Emil Constantinescu.

■ În 10 ianuarie, PDSR, PUNR, PRM și PSM au definitivat un protocol care implica PARTICIPAREA LA GUVERNARE A PRM ȘI PSM, acesta din urmă semnînd înțelegerea în 14 ianuarie. Protocolul care prevede, printre altele, discutarea între cei patru aliați a legilor importante, înainte de intrarea lor în dezbateri parlamentară, oferă fiecărei formații drept de veto.

În 11 ianuarie, 7 membri ai Comitetului Director PSM (3 vicepreședinți și 4 secretari), în frunte cu Teodor Mohora, ostili participării la guvernare și mai ales liniei Păunescu -Verdeț, au demisionat din PSM. Adrian Păunescu a declarat în "*Curierul național*": "Sunt convins că ei sunt ajutați de cineva, altfel nu ar avea curajul ăsta"?!

O primă sinecură este numirea vicepreședintelui PRM, Dan Ioan Mirescu - procuror căruia i s-a retras dreptul de a profesa în urma unei grave erori judiciare - ca director general la Ministerul de Interne.

S-a oficializat, așa dar, colaborarea la cîrma țării între cei care l-au dat jos și ucis pe Ceaușescu și cei care-l preamăresc și-l plîng, triumful birocrăției de partid reconciliată după episodul "revoluționar"...

A.C.

APEL URGENT CĂTRE ENORIAȘII BISERICII ROMÂNE LIBERE DIN PARIS

Vă aducem la cunoștință din rîndurile scrise de Mitropolitul Vitalie către arhi-preotul Jukoff (reprezentantul în Franța al Mitropoliei de care ține Biserica Ortodoxă din Paris, n.r.):

...Vă încredințez această misiune și vă autorizez să luați măsurile necesare pentru a stabili pacea, de a modifica, dacă este cazul, starea situației în conformitate cu Statutele și Regulamentul parohiei, garantate de Ministerul de Justiție al țării;

Dumnezeu să vă dea înțelepciune ca să se îndeplinească Sfința Sa Voință

Mitropolitul Vitalie
20 dec. 1994

Din scrisoarea arhi-preotului B. Jukoff către părintele Constandache și enoriași:

1. Un apel către toți enoriașii la rugăciune și post ca să se poată restabili în liniște ordinea ecleziastică la Biserică.

2. "Nu este mai puțin adevărat că responsabilitatea acestui eveniment (vizita lui Ion Iliescu la Biserică) cu caracter politic precis,

oricare ar fi fost circumstanțele, revine reverendului preot Mihai (Constandache).

Ținând cont de cele precedente, măsurile pe care le consider necesare de adus în atenția tuturor celor care doresc ca pacea să se regăsească în comunitatea ortodoxă română și să prospere sub mîntuirea Domnului sunt:

Aminarea convocării Adunării Generale și ținerea ei cînd un număr mai mare de persoane vor fi în stare să-și pună sufletul spre binele Bisericii, aminare de o lună sau două. Din cauza specificului și complexității problemei puse adrese un apel de ajutor reverendului preot Petre Popescu și reverendului preot Radu Apostolescu, cu scopul de a conduce mai bine, în interesele comunității române, misiunea ce mi-a fost încredințată."

Avînd în vedere cele de mai sus, vă rugăm să vă pregătiți sufletele în numele Domnului pentru a apăra libertatea Bisericii noastre. Pentru aceasta:

1. Înscrieți-va de urgență, împreună cu membrii familiei, în Asociația pentru practica cultului ortodox român în Franța, plătind cotizația

de 100F pe an (art. 46 din regulament) direct la casierul Bisericii. Cereți chitanță și completați cererea de înscriere, recomandați de doi membri cu vechime de cel puțin 3 ani, semnați și de ei.

2. Vechii membri să-și achite cotizația de 100F pe an pentru fiecare din membrii majori ai familiei.

3. Citiți Statutul și Regulamentul asociației, ce se găsește la Biserică, pentru a lua decizia creștinească ce se află în sufletele dvstră.

4. Cei ce nu se pot prezenta la Adunarea Generală să dea, din timp, delegații de vot persoanelor care apără libertatea Bisericii noastre.

5. Data Adunării generale va fi anunțată din timp.

Participați la salvarea și consolidarea Bisericii, cu dragoste întru Domnul, pentru Biserică și libertatea ei. Prin rugăciuni și iubire de Dumnezeu la adevăr și libertate.

Așa să ne ajute Dumnezeu

Comitetul de inițiativă
pentru stabilirea ordinii ecleziastice
în Biserica Ortodoxă Română liberă din Paris

BISERICA PE MASA PUTERII

Dacă cineva își închipuie că cele petrecute în noiembrie 94 în cadrul Bisericii române din Paris sunt un fenomen izolat, sau un scurt circuit regretabil al conducerii bisericii, se înșeală amarnic. Spre deosebire de fostul regim ceaușist, actuala putere neo-comunistă din România este obiectiv interesată de a mima democrația pentru a intra în Europa, nu de dragul Apusului și al liderilor lui, ci din motive stringente economice, fiind perfect conștientă că acestea îi vor hotărî în final soarta. Unul din obstacolele dominante în realizarea planurilor lor strategice îl reprezintă, cu toate păcatele ei, diaspora română din diversele țări. În baza aceluiași principiu - divide et impera - aplicat cu mult succes în cadrul opoziției din România, regimul Ceaușescu se străduiește de mai mulți ani să ne rupă și nouă unitatea, și așa fragilă, în cadrul celei mai slabe verigi și anume, biserica.

Comuniștii știu foarte bine că noi, românii, am acceptat fără murmur și șovăire în tot cursul istoriei noastre toate decăderile morale ale clerului nostru, deoarece noi înșine nu aveam prea multe legături cu preceptele de bază ale eticii creștine, element fundamental ce ne separă de celelalte concepții religioase monoteiste. Ce să pretindem de la preoții noștri dacă noi înșine nu știm, sau nu vrem să știm, ce să le cerem? Mulți dintre noi se întrebă unde se află spre răsărit granițele spirituale ale Apusului? Răspunsul e destul de simplu, dacă ne place sau nu: acolo unde a existat cîndva o Renaștere și o Reformă.

Istoria spargerii diasporei prin biserică este veche și își are rădăcinile în Germania, încă din anii 70, cînd Mitropolitul Ardealului, Plămădeală, ne-a trimis securiști în sutane pentru a aduce "oile rătăcite ale exilului la dreapta credință". Acești preoți, în afara activităților semnalate de televiziunile germane, promiteau vize de intrare în România celor ce le frecventau slujbele.

În anul 1987, venind de la un congres din Anglia, a cerut azil politic la München preotul S. Felecan. El slujise pînă atunci la catedrala ortodoxă din Cluj și, la scurt timp de la sosire, a întemeiat biserica ortodoxă română din capitala Bavariei, ducînd o propagandă destructivă împotriva bisericii

Unite în general și a Mgr. Bârlea în special.

În anii aceia tulburi de la sfîrșitul regimului Ceaușescu, exilul nu avea alte probleme pe ordinea de zi decît pe cele religioase...

În cadrul acestor discuții interminabile, ortodocșii din Nürnberg și-au exprimat în cursul mai multor ședințe cu mîunchenezii, dubiile privind locul politic și intențiile acestui preot.

În 1991, cu ocazia dezvelirii bustului lui Eminescu la München, cînd m-am adresat comitetului bisericii spre a contribui la restaurarea mănăstirii Căpriană din Basarabia, preotul Felecan mi-a răspuns textual: "Vom contribui substanțial dacă vei desființa biserica Unită din Nürnberg". Atunci ne-am adresat bisericii ortodoxe Române din Paris care ne-a ajutat substanțial.

După alegerile din România în 1992, preotul Felecan a început campania de trecere a bisericilor române ortodoxe din Germania sub toiajul "Prea Sfinției sale" Teoctist și, la cererea diverselor

comitete fantomă și a elanului "bisericesc", a fost uns în 1994 la München episcopul Serafim, prezentat ca și cînd ar fi "omul lui Corneanu", vezi, Doamne, și "nu are nimic de-a face cu Teoctist"! adică un Mitropolit pentru Europa Centrală, care depinde de un alt Mitropolit și nu de Patriarh...

La ungerea episcopului iliescian se afla și un grup de români de la Biserica din Paris. Ortodocșii din Nürnberg nu au fost chemați, în schimb, ar fi venit la München și niște mașini cu "turiști din țară".

În Paris problema a fost, probabil, mult mai complicată pentru "unioniștii spirituali", datorita densității diasporei și a unor comitete bisericești de altă factură decît în Germania, ceea ce a determinat, pe semne, intervenția lui Iliescu personal.

Nu știm cum va rezolva Parisul aceasta problemă, dar știm că dacă și această biserică se va închina lui Teoctist, suntem cu toții doar trîncănitori de cafea și vom fi conduși de cei ce nu ezită să-și sprijine credința pe minciună.

Marius TEODORESCU

"Nu e cinstit să-ți câștigi capital politic din construcția unei biserici".

Faptul că tu, Iliescu, aprobi din bugetul statului 500 de milioane lei, nu-ți dă dreptul să devii ctitor...

Preotul Brânzei a dorit să construiască o "Biserică a tuturor Martinilor din România" și, pentru obținerea fondurilor, s-a dus la președinție. S-a anunțat că la sfîrșitul lui decembrie președintele va veni să pună piatra de temelie, la... "invitația" I.P.S. Nicolae Comeanu. Ion Iliescu încearcă să ajungă de 4 ani în decembrie la Timișoara, și aceasta ceremonie era un bun pretext pentru o "vizită de lucru". Doar că IPS Comeanu nu numai că nu l-a invitat, cum a precizat public, dar a și lămurit împrejurarea, răpunzînd la întrebările lui Marius Ghilezan, de la "România Liberă".

...M.G.: Dar banii vin prin voia Cotrocenilor. "Dacă nu era Iliescu nu puteam face biserică", îmi spunea preotul Brânzei.

IPS NICOLAE CORNEANU: E o afirmație pentru care un preot ar trebui exclus din Parohie. Iliescu n-a dat bani. Pe vremuri erau voievozi și domni care ctitoreau biserici. Dar ei erau credincioși, oameni evlavioși, cu frica lui Dumnezeu. Mai mult, fondurile proveneau din averea proprie și nu din visteria țării.

M.G.: Reprezentanții Fundației pentru construirea Bisericii Martinilor spun că "dl. Iliescu are dreptul să fie ctitor pentru că a donat 2 milioane de lei".

IPS Nicolae Comeanu: Pentru 2 milioane nu poți fi ctitor. Noi, Mitropolia, vom da desigur sume de bani. Nu ai mei sau ai vreunui consilier de aici, ci din bugetul nostru. Biserica din Lovrin pe care dl. Brânzei se laudă că a construit-o, s-a ridicat din fondurile Mitropoliei și ale enoriașilor. Asta nu înseamnă că cineva a avut pretenția să devină ctitor.

...Dacă Ion Iliescu vrea să participe, n-avem nimic împotriva să fie prezent pentru enoriași. Repet. Un act ritual de o asemenea importanță nu putem să-l oficiem pe ascuns, în mare fugă. Biserica are regulile ei clare, cărora - zic eu - trebuie să ne supunem, chiar dacă Ion Iliescu are nevoie de o imagine electorală. Cu Martiri și Revoluționari. Nu e cinstit să-ți câștigi capital politic din construcția unei biserici. Și asta făcută din banii contribuabililor - plăitori de impozite!

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE PĂRINTELE CONSTANDACHE

Biserica Ortodoxă Română
din Paris

Părinte,

Am primit scrisoarea circulară din 3 ianuarie în care afirmați că Biserica trebuie să rămână în afara poliției; considerațiile politice constituie totuși cam jumătate din textul scrisorii.

De altfel ar fi fost greu de evitat, Biserica din Paris reprezentând - de aproape o jumătate de secol - o opoziție față de regimul de la București.

Această poziție de rezistență nu s-a limitat la domeniul religios, ci a întrupat permanent preocupările de libertate, justiție și morală determinante pentru ființa națiunii. Exilul, reprezentând fracțiunea liberă a poporului, s-a legat de acest focar de libertate religioasă și românească, simbol al refuzului definitiv de negociere și compromis cu un sistem care distrugea țara și neamul.

Sistemul nu a dispărut, lupul s-a îmbrăcat în piele de oaie. Ipocrizia a înlocuit brutalitatea, fariseismul s-a substituit fanfaronadei. Un număr de concesii au fost făcute: ele privesc doar formele exterioare și nu prezintă nici un pericol pentru perenitatea fostei nomenclaturi.

Cîteva reforme importante pentru nivelul de trai material și satisfacția morală a populației au fost fluturate: realizarea lor însă imediat sabotată, sau chiar suspendată, de cei care le proclamaseră luînd atitudine de reformatori ai comunismului.

Ați primit, deci, la Biserica, Părinte, pe reprezentanții oficiali ai acestui neo-comunism, ni puțin sălbatec dar mai prefăcut decît cel precedent, deci - cine știe - poate chiar mai periculos.

I-ați primit, cum citesc în scrisoarea circulară, și ați informat pe enoriași după 6 zile; ați pus, deci, în fața unui fapt împlinit o mulțime de credincioși pentru care Biserica din Paris era un steag menit să fluture fără încetare și fără compromisuri cu "lumea în care trăim" și cu "realitățile așa cum sunt". Considerațiile de acest soi aparțin oamenilor politici, iar de la fețele bisericesti poporul așteaptă intransigență morală și dîrzenie în lupta binelui contra răului.

Biserica trebuie, desigur, să fie deschisă tuturor, chiar oaspeților nedorîți. Dacă erau veniți să facă o rugăciune, lăcașul deschis era locul îndecat - chiar gol de orice prezență.

A-i primi - se pare cu o agapă - chiar precedată de o rugăciune, a constata cu ei "evoluțiile pe calea cea bună" și a limita divergențele la "problema trecutului" și la decepția exilaților în vizită în România, e cu totul altceva: o recunoaștere și un aviz, nici alb, nici negru, pentru un regim care se va grăbi să le trimbițeze în țară. Unde românii, înșelați și disprețuiți de cinci ani de zile, o să se simtă abandonată - după statele occidentale - și de propriii lor frați din Vest.

Asta este, Părinte, reacția mea la acest eveniment care m-a surprins și m-a dezolat. Cred că e de datoria mea să v-o fac cunoscută și să o comunic compatrioților care își vor putea spune cuvîntul la Adunarea Generală din zilele care urmează.

Marcel GHINEA

Colțul reacționarului

Cacialma "à la roumaine"

Înainte de sfîrșitul anului trecut s-a inaugurat la Piatra Neamț, în prezența autorităților locale în frunte cu prefectul, bustul mareșalului Antonescu. S-au pronunțat discursuri în onoarea răposatului iar monumentul a fost acoperit cu flori. După statuia de la Slobozia, pentru a doua oară, fostul dictator se urcă pe soclu nu în virtutea meritelor sale, ci pentru împiedicarea urcării fostului Vodă pe tron. O vorbă românească pretinde că "de ce ți-e frică nu scapi". Iar alta contradictorie (i se potrivește cuiva?) - spune: "ți e frică chiar și de umbra lui". Nu știu care dintre ele se potrivește situației de față. Dar nici una nici alta nu este avantajoasă pentru stăpînirea de la București. Pe de-o parte Capul (vorba vine) Statului îi promise lui Rosen ca niciodată nu va tolera reabilitarea lui Antonescu, iar pe de altă parte, reprezentanții săi în provincie, perfecții, inaugurează monumente în memoria sa, iar primarii din ramura ultra-naționalistă a fostului partid comunist botează străzi cu numele lui.

Trebuie însă recunoscut că fostul rege acordă adversarilor săi, fără să-și dea seama, o mîna de ajutor. Dacă ieri se adresa celor mici pentru a obține sprijinul celor mari pe limba acestora din urmă, nu este de mirare. Într-adevăr, la 24 ianuarie 1945, fostul suveran scria președintelui Roosevelt următoarele: "În cursul ultimilor patru ani, împrejurări nefericite și conducători netrebnci au obligat România să urmeze o politică și să ducă un război contra tradiției sale și intereselor sale vitale, în contradicție cu voința mea și cu convingerile mării majorități a poporului meu.

La 23 August 1944, cu ajutorul lui Dumnezeu, am fost în stare să-mi aduc țara pe drumul cel bun, care duce la triumful justiției, la libertatea națiunilor și la respectarea demnității umane, alături de aliații ei naturali și tradiționali".

Se putea scrie astfel acum 50 de ani. Dar

nu astăzi... În realitate, un act politic nu se judecă după intențiile, fără îndoială bune, ale autorilor săi, ci după roadele sale. Ele au fost bogate nu pentru aliații noștri "tradiționali", ci în mod exclusiv pentru Uniunea Sovietică. În urma lui, ce foloase a tras România? Este adevărat, tăvălugul rus nu s-a abătut asupra ei, ceea ce a fost un bine. La noi "liberatorii" s-au mulțumit să jefuiască, să violeze și să puie la cîrma țării creaturile lor indigene. Asupra Ungariei, în schimb, tăvălugul s-a prăvălit cu toată greutatea lui. Ea nu a beneficiat de un armistițiu. În perspectiva istorică însă, vecina noastră este ea acum într-o poziție mai proastă decît a noastră? Casele - multe distruse mai ales la Budapesta - au fost reclădite iar situația internațională a Ungariei este azi mai bună decît a noastră.

Iată de ce stăpînirea de la București îl recrutează post-mortem pe mareșal ca principal martor al acuzațiilor în procesul intentat împotriva fostului rege și a actului de la 23 August. Dacă acest act continuă să fie prezentat ca principala contribuție a coroanei la istoria României, majestatea sa riscă să piardă procesul restaurării.

Dar care va fi mîine imaginea României? În cele două conflagrații mondiale, ea și-a trădat aliații. Tripla alianță în 1916 și Germania în 1944. Aceasta din urmă a redevenit prima putere a Europei și va fi probabil și mîine. Își va asuma, într-un viitor apropiat, nu numai negativ ci și pozitiv istoria cînd satanizarea învinșilor nu va mai fi legal obligatorie. Cine va mai avea atunci încredere într-o țară a cărei concepție politică pare să fie dictată de proverbul "capul ce se pleacă, sabia nu-l taie". Urmașii noștri din secolul ce vine vor fi probabil încîntați de existența statului lui Ion Antonescu și îi vor ridica altele pentru a dovedi lumii întregi că se identifică - alta cacialma românească - cu omul al cărui cap nu s-a plecat.

Gheorghe BARBUL

Responsabilitatea pentru textele din rubrica Colțul reacționarului o poartă exclusiv autorul lor. În virtutea libertății de opinie, redacția îi acordă ospitalitatea și își va expune punctul de vedere cînd va socoti că este necesar.

N O U T A Ț I E D I T O R I A L E

Memoria ca formă de justiție

Comunicări prezentate al Seminarul de la Sighetul Marmăției (10-12 iunie 1994)
Lucrare tipărită cu sprijinul Fundației Hans Seidel - Ediție îngrijită de Romulus Rusan

Cartea adună comunicările Simpozionului organizat de Alianța Civică și este o dublă perspectivă asupra gulagului românesc: analize ale istoricilor, pe de-o parte și mărturiile ale luptătorilor anticomuniști deveniți victime ale regimului, rememorări ale rudelor celor exterminați pe de alta.

"În fața cui ar putea fi validate, la ora prezentă, mărturiile victimelor? În fața puterii? O cunoaștem și-am văzut-o la lucru. În fața opiniei publice manipulate? În fața justiției, anexă a puterii? În fața lui Dumnezeu? Poate. Însă fără a uita că împărăția Lui nu este din această lume. Mai probabil e că, în cele din urmă, funcțiunea principală a Memoriei va fi - cîndva - educativă...", scrie unul dintre autori, compozitorul Pascal Bentoiu.

A apărut volumul II al cărții

AVIAȚIA ROMÂNĂ ÎN AL II-lea RĂZBOI MONDIAL

Cei ce s-au înscris sau cei ce doresc să și-o procure se pot adresa
prof. univ. Ion Bucurescu 44, Av. M. Berthelot 92320 Châtillon tel. 46 57 32 83

⇒ Oficiul pentru protecția consumatorului a stabilit că numai 40% din tramvaiele Brăilei circulă cu frânele defecte. Restul, sunt bine mersi. (*România Liberă*, 10.12). Din discreție, vagoanele bune nu sunt vopsite diferit.

⇒ Fabrica de la Turnu Severin care scoate "cea mai nebulă apă grea din lume" (*Lupta nr. 230*), realizează și performanța de a oferi economiei românești un produs la preț de 11000 dolari kilogramul, în timp ce importat ar costa 227. Dar e românească, măi, frate!

⇒ Se știa: Copșa Mică, orașul ecl mai poluat din lume. Acum este amenințat de alt oraș, nu va speriați, tot de-al nostru, Zlatna. (*România Libera* 28.12)

⇒ Date asupra vieții românilor se pot afla și din bilanțul Centrului de statistică medicală din București. Astfel, pe primele luni ale lui 1994, s-au înregistrat 2.330 sinucideri (403 adolescenți între 13-18 ani). Zilnic a murit un om în minele de cărbuni. În total 11.813 s-au stins în accidente de muncă. 38.443 victime în accidente de circulație. Inspectoratul General al Poliției sperînd că pînă la sfîrșitul anului să nu se depășească 50.000... (Tinerama, 14.12.94)

⇒ În schimb, cum anunță Ministerul de Interne, în 1994, criminalitatea a crescut de 3,3 ori față de 1993.

⇒ Guvernul Văcăroiu a decis recent că elevii căminiști să plătească 120 lei kW de curent electric, în timp ce studenții plătesc doar 40 lei/kW. Faptul că elevii luaseră parte la ceva demonstrații de stradă e doar o coincidență (*România Liberă*, 20.12)

⇒ Camera Deputaților funcționează cu un buget de austeritate, gînd pios de mult stabilit. Drept care, recent, a decis mărirea numărului de funcționari (devotați) cu 54 de persoane, care vor constitui serviciul de achiziții. (*România Liberă* 20.12)

⇒ Cumpărătorii căutatului "Vin de calitate super Cotnari", 1400 lei sticla, apreciază avantajul de a bea vin cu gust de ulei (comestibil). Fiindcă în România sticlele se refolosesc cu încăpăținare.

⇒ Înțeleapta politică agrară a competentului guvern, încurajat de partidele susținătoare, a reușit ca România, fostă exportatoare de zahăr cînd comuniștii nu veniseră să salveze poporul de foamete, să producă, în 1994, 200.000 tone zahăr. Cca 750 grame de persoană. (*România Liberă*, 24.12). Dulce e zîmbetul președintelui.

⇒ Același competent guvern a dat ordonanța care stabilea o taxă pentru cetățenii fărăi care călătoreau peste hotare. Curtea constituțională a emis o decizie de respingere, dar guvernului nu-i pasă, taxa merge. (*Radio Europa Liberă*, 11.1.1995) Noroc că cineva veghează la Cotroceni pentru respectarea Constituției.

⇒ "România liberă" din 6.12.94 reproducea facsimilul unei scrisori a Senatului prin care se cerea primarului Capitalei apartamente pentru onor trei senatori și care "nu trebuia să afecteze cota de locuințe alocată Senatului". D. Oliviu Gherman, semnînd hîrtia, a dovedit că nu respectă

Organizată de ministerul Turismului și Institutul de Cercetări pentru Turism din București, s-a desfășurat de curînd în capitala sesiunea de comunicări "Relansarea României ca destinație turistică în Europa și în lume". Lucrările participanților, multe de înaltă ținută, au abordat subiecte precum, "Piața turistică, barometru sensibil la lipsa de informații", "Folosirea experienței internaționale în dezvoltarea durabilă", "Rezervațiile științifice ale României, un produs turistic reprezentativ", etc.

Au fost, din nefericire, și abordări "de lemn" într-un domeniu care ar putea fi, alături de agricultură, șansa numărului unu a redresării economice românești. Directorul Centrului de Cercetări pentru turism, dr. Vasile Glăvan, în comunicarea sa "Despre dezvoltarea ofertei privind turismul montan", se plîngea de lipsa fondurilor pentru achiziționarea sistemelor de transport pe cablu cu o capacitate de 8000 turiști pe oră, cum există în Munții Alpi.

Trecînd peste vă(i)cărelile cu banii, problema ce ar fi putut fi rezolvată de manageri pricepuți dacă turismul n-ar fi încăput pe mîna unor manageri falimentari, ajungem la o alta lipsă, să-i spunem de fler, a dlui doctor - compararea Carpaților cu Alpii, adică a unor arii schiabile enorme ale unor masivi de peste 4000 m., cu cele mult mai reduse ale munților noștri de doar vreo 2000 m., pentru a nu pomeni de persistența zăpezii care e dublă acolo față de cele cca 100 de zile de "dat pe doage" de la noi. Dacă luăm în discuție și greșelile recunoscute de francezi, elvețieni, austrieci și italieni privind solicitarea munților și a unor pîrtii de schi cu repercursiuni ecologice dezastruoase - și aici trebuie amintite defrișările, dinamitările, distrugerea vegetației de la suprafața pîrțiilor "bătătorite" cu utilaje pentru amenajarea zăpezii sau de schiori, deficiențele ce apar la preluarea imenselor cantități de gunoaie produse de iubitorii senzațiilor înalte, amputările realizate de canalizare, alimentarea cu energie electrică - e greu de acceptat din partea unui doctor-director ignorarea unor asemenea evidențe.

Greșeli ca și cele de pe litoral unde, în vecinătatea plajei de la Mamaia s-a amplasat, din îndrumarea unor demenți, marele poluator chimic și petrochimic de la Năvodari, trebuie reparate prin hotărîri tranșante, luate de factori decizionari lucizi. Veniturile rezultate prin relansarea turismului de la Mamaia ar depăși cu mult pe cele obținute de Combinatul chimic vecin și s-ar și amplifica dacă acest ansamblu scenografic desuet n-ar mai înnegura, la propriu și la figurat, vacanțele aducătorilor de deize

convertibile.

Turismul ce se va putea desfășura la noi, trebuie să-și pună în evidență specificul autohton și, în același timp, va trebui aliniat unei dezvoltări durabile, nu doar subordonat profitului economic orb cu efecte destructibile greu de remediat, dar ușor de prevăzut de adevărații inițiați în domeniu.

În turism și în Ministerul turismului lucrează încă multe din vechile structuri, ca cele de acum cîțiva ani care, după revoluție au inventat și aplicat, în premieră mondială, epocalul concept de "locație de gestiune" și "semiprivatizare" aberantă. "Gestionarul locațiilor" care reușea să intre (de cele mai multe ori fără licitație, prin dare de mită) în posesia activului turistic, îl exploata sălbatic, fără a investi nimic, deoarece îi fusese "dat" de stat pentru o perioadă scurtă.

Au fost distruse astfel sute de hoteluri, restaurante, clădiri și cabane care, după demolanta perioadă de locație, au devenit niște construcții hîrbuite netentante pentru alți eventuali investitori. Ca efect secundar, au "explodat" prețurile ajungîndu-se implicit la dispariția produsului turistic vandabil, atît în interior dar mai ales în exterior.

Noul ministru al Turismului, dl. Dan Matei - succesorul catastroficilor Viorel Cataramă și mai ales Cornel Grigoriu - a început să dezmoștească paralizia turistică a țării ajutat de programul PHARE, care a acordat României 4,5 milioane ECU pentru restructurarea acestui formidabil potențial. Fondurile au fost canalizate pentru "dotarea ministerului cu echipament de birou, pentru cumpărarea a două autoturisme și instruirea a 75% din personalul ministerului, pentru sprijinirea poliției de reformă (?), pentru elaborarea unui Master Plan, cît și pentru realizarea unor materiale publicitare", acestea din urmă, din păcate, pline de gafe și greșeli. Din nefericire, 1994, "anul marii privatizări" al dlui Văcăroiu a devenit anul marilor privațiuni și în turism. Valoarea teoretică a comunicărilor cercetătorilor din turism nu face decît să confirme sterilitatea unor guvernanți și a unor subordonați nepricepuți.

Într-un clasament mondial al profiturilor economice industriale, industria turismului ocupă locul 3, după cea petrolieră și a automobilului. Țara noastră, o regiune europeană cu un potențial turistic de excepție, și l-a surghiunit, în același gen de clasament al profiturilor industriale, pe locul 16...

Niculae RĂDULESCU-DOBROEȚA

legea și că stă prost cu ortografia (pluralul de la membru fiind pentru prof. univ, președinte al Senatului membrii)

⇒ Dragostea pentru limba română e fierbinte și la primul ministru, care a dat unui ziar provincial o dedicație autografă: "La mulți ani cu prilejul Zilei Naționale..."

Șerban DEMETRIU

ABONAȚI-VĂ
LA LUPTA

... Îl zărisem odată la București, pe când eram încă student. Bejenind la rîndu-mi, l-am cunoscut de fapt în Franța, în 1975. Simpatia noastră reciprocă, idealurile noastre asemănătoare duseră repede la înjghebarea unei adevărate prietenii. O prietenie de aproape douăzeci de ani.

Și totuși astăzi, cînd vorbesc despre dînsul îmi dau seama cîte lipsuri rămîn în amintirile mele... De aceea țin să-mi alătur colaborarea altui prieten și coleg din România al răposatului Nicoară Beldiceanu, pe istoricul și genealogistul Ștefan S. Gorovei, căruiu i se datorează un frumos articol apărut la Iași, cînd Nicoară Beldiceanu împlinea 65 ani.

Nicoară Beldiceanu își trăgea neamul din acei Români ardeleni pe care asupra austriacă și maghiară i-a silit să treacă munții ca să-și refacă viața în mijlocul fraților lor din Moldova sau din Muntenia. Cel dintîi Beldiceanu care se așează în Moldova, unul Neculai, a fost boierit căminar și moartea l-a ajuns în 1859. Unul din fiii lui, tot un Niculae (1844-1896), a fost poet, profesor, arheolog, și a descoperit așezarea eneolitică de la Cucuteni, cunoscută preistoricilor de pretutindeni. Un al treilea Niculae N. Beldiceanu (1881-1923), fiu al acestuia din urmă și tatăl neuitatului nostru prieten, a fost scriitor, căsătorit cu Victoria Nădejde, al cărui părinte fusese cîndva un prețuit cunoscător al dreptului obîrșielnic și al dreptului comparat românesc, dar și un fruntaș al socialismului utopic de la noi.

Nicoară Beldiceanu văzu lumina zilei la București, la 25 februarie 1920. I s-a dat la botz numele de Nicoară, variantă românească foarte veche a latinescului Nicolaus (Nicolae avînd etimonul în greco-slava liturgică)

Istoria l-a atras devreme și la Universitatea din București a avut profesori de seamă: Nicolae Iorga, Gh. I. Brătianu, Nicolae Bănescu, P.P. Panaitescu și C.C. Giurescu, dar îndeosebi pe balcanologul Victor Papacostea, a cărui înrăurire asupra celui care îi era asistent s-a dovedit hotărîtoare. El a izbutit ca Nicoară Beldiceanu să fie trimis la Istanbul, în 1946, pentru a adînci cunoștințele de turcă și pregătirea de otomanist. Dar acolo, după chiar imboldul maestrului său, Nicoară Beldiceanu cere și obține în 1948 azil politic. După cîteva luni la Universitatea din Istambul, în 1949 Nicoara Beldiceanu pleacă la Paris și pe urmă la München, unde preda marele turcolog Babinger, la care și-a luat un prim doctorat.

În 1956, Nicoară Beldiceanu se căsătorii la München cu tînară sa colegă de studii Irène Steinherr, ajunsă și dînsa una din personalitățile de frunte ale cercetărilor otomane.

Înapoiindu-se în Franța, Nicoară Beldiceanu a lucrat la Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS), din 1955 pînă în 1986, cînd limita de vîrstă îl găsi director de cercetări clasa I-a, ca "chargé de conférences" la Ecole Pratique des Hautes Etudes de pe lîngă Sorbona (1965-1986), unde a predat "Bibliografia, izvoarele și paleografia otomană". Cursul îl asigură mai departe dna Steinherr-Beldiceanu.

În 1963, Nicoară Beldiceanu și-a dat al doilea doctorat cu marele bizantinolog Paul Lemerle și apoi un al treilea, doctoratul de Stat.

Cărțile și deosebit de cunoscutele sale lucrări privesc ramuri ale istoriei otomane dar și ale celei balcanice și, bineînțeles, românești. Clar și precis în tot ce a scris, bizuindu-se mai ales pe documente, adesea necunoscute pînă la el, minte critică - și

mușcatoare! neiertătoare în fața greșelii și confuziei, Nicoară Beldiceanu a ajuns pe plan internațional unul din cei dintîi maeștri ai disciplinei sale. Atras de istoria economică și de cea a instituțiilor, el lasă cercetătorilor și continuatorilor neasemuite izvoare de informații și nouă, tuturor un exemplu de adevărat cărturar.

În anii din urmă și din inițiativa lui, am colaborat împreună la niște cercetări în care puneam de-a valma știrile otomane și grecești ca să adîncim probleme care ne întîmpinau (împărăția Trapezundiei, cucerirea otomană a Balcanilor, Aromânii din Sud-Estul european, mai ales cei din Grecia).

Cînd, la sfîrșitul lui octombrie 1991, am venit să-l ducă la operația de carotidă care i-a fost fatală, prefăcîndu-i ultimii trei ani din viață într-o înceată agonie, Nicoară vorbea cu mine la telefon despre o condiție de recensămînt otoman, găsită în arhivele din Turcia. Acolo dăduse, cum îmi istorisea, de o mulțime de știri necunoscute despre Vlahii Peloponezului, dorind să le cercetăm împreună... "Au venit", îmi spuse deodată, văzîndu-i pe brancardieri intrînd în camera sa de la clinică. "Doamne ajută" i-am răspuns. "Inșallah", îmi întoarse dînsul, după un obicei al său pătruns de un oarecare fatalism oriental.

Printre refugiații români, Nicoară Beldiceanu a

desfășurat o activitate pilduitoare. A apărut cu pana drepturile noastre istorice și demografice asupra Basarabiei și Bucovinei și drepturile la libertatea de cuvînt și de gîndire în România. A luptat, neșovăielnic și neobosit, împotriva tiraniei comuniste de import sovietic.

...În februarie 1991, Institutul de Studii "A.D. Xenopol" din Iași l-a ales pe Nicoară Beldiceanu membru de onoare. Tot în primăvara aceluia an, Nicoară Beldiceanu a revăzut România și, afit la București cît și al Iași, conferințele sale de specialitate au fost primite cu mare prețuire. Ne-am văzut foarte pușin după înapoierea sa din țară. La întrebarea telefonică "ce mai faci?", răspundea "lucrez". Parcă presimțea ce avea să i se întîmple.

Fie ca Dumnezeu "cel Prea Înalt, cel milostiv, cel prea îndurător", cum spuneau Turcii otomani, fie ca Treimea Sfințită, cum spunem și credem noi, creștinii, să primească sufletul lui Nicoară Beldiceanu, care, după ce a cunoscut tainele vieții pămîntești, începe acum să descopere pe cele de Dincolo, fiindu-ne premergător.

Dumnezeu să-l ierte!

Petre Ș. NĂSTUREL

(Din cuvîntul rostit în franceză la crematoriul de la Arpajon, după slujba săvîrșită de Mgr. Gheorghe Surdu, preotul paroh al Bisericii Române Unite din Paris)

Cu moartea lui Nicoară Beldiceanu, turcologia pierde un bun specialist iar exilul românesc și cei care l-au cunoscut și apreciat, un om integru și un suflet generos. Format la școala lui Victor Papacostea la București, a lui Franz Babinger la München și a lui Paul Lemerle la Paris, Nicoară Beldiceanu îmbina rigoarea științifică și orizontul larg, pasiunea pentru inedit și perfecționismul care îl făceau să publice în special documente însoțite de comentarii erudite și definitive. Împreună cu soția sa, doamna Irène Beldiceanu-Steinherr, colaboratoare de o viață și specialistă de talie mondială în istoria Anatoliei medievale, Nicoară Beldiceanu frecventa congresele științifice internaționale și seminările de studii pariziene aducînd peste tot contribuții decisive bazate pe o inegalabilă cunoaștere a arhivelor otomane, recenza sever lucrările colegilor și impresiona pe studenții care îi urmau învățămîntul la Ecole Pratique des Hautes Etudes de la Paris, paleografia turcă osmană. Cercetări răbdătoare vreme de cîteva decenii în arhivele de la Istanbul i-au permis descoperirea unui important material privind istoria Europei de sud-est în secolele XV și XVI, din care a publicat o bună parte referitoare la Moldova otomană, la Vlahii din Bosnia, Herțegovina și regiunile dunărene, din Grecia și din alte regiuni ale imperiului otoman.

Lucrările sale principale privesc studiul și ediția actelor primilor sultani otomani conservate în bibliotecile pariziene, un volum asupra orașului otoman în evul mediu și un altul despre timar, echivalentul feudei militare din societatea otomană. În ultimii ani a publicat, împreună cu bizantinistul Petre Ș. Năsturel, mai multe registre cu statistici extrem de prețioase pentru cunoașterea vieții și situației economice și sociale în preajma cuceririi otomane la jumătatea secolului al XV-lea, în Grecia și în alte părți.

Trăsăturile principale de caracter ale lui Nicoară Beldiceanu erau, îndărătul unei aparențe oarecum severe, subliniată de o căutătură vioaie,

generozitatea și bunătatea. Întotdeauna impecabil îmbrăcat într-un costum trois pièces, gri fer de preferință, fierbînd de idei și proiecte, cu o vorbire scurtă și precisă, omul avea o reală candoare care nu excludea o dreaptă judecată asupra semenilor săi. O mare pudoare în relațiile umane și o discreție care nu împiedica manifestările ocazionale de căldură, se combinau cu o indignată vehemență față de impostura științifică și chiar față de erorile mai mărunte ale colegilor. Una din amintirile lui preferate era evocarea reacției unui distins turcolog german la lectura unei recenzii distrugătoare a soților Beldiceanu pe marginea unei cărți: "se pare că a plîns", își amintea Nicoară Beldiceanu cu un suris malițios, reluînd demonstrația greșelilor fostului său coleg de studii de la München.

De o incontestabilă rigoare morală, Nicoară Beldiceanu a avut, în octombrie 1981, la Viena, un gest extrem de sugestiv: prezentat unui ambasadou iineran al istoriografiei comuniste din România, el a exclamat indignat: "Dacă știam cine sunteți, nu v-aș fi strîns mîna pe care curge încă singele lui George Brătianu!"

În anii '80, Nicoară Beldiceanu a avut ideea unor reuniuni lunare a istoricilor români de la Paris, reuniuni în care fiecare dintre noi își prezenta cercetările în curs. Îmi amintesc că, la fiecare ședință, el avea ceva de comunicat, un proiect mai vast sau cercetări mai mărunte, care aduceau mereu noutăți. Ne mai povestea că adunase material inedit pentru o viață întregă: viața i-a fost din păcate scurtată de o gravă operație care l-a lăsat invalid dar lucid. O primă intervenție îi dăduse o alertă serioasă dar pe care o depășise după cîteva luni de convalescență. A doua i-a fost fatală: redus la un fotoliu de invalid, incapabil să mai vorbească în mod coerent, Nicoară Beldiceanu s-a stins după un an de suferință.

Fie-i țărîna ușoară!

Matei CAZACU

CASA ROMANEASCA

Anunță conferința muzicologului COSTIN CAZABAN intitulată *"Entre Bergson et Lupasco, le temps musical"*, care va avea loc sîmbătă, 4 februarie 1995, la ora 17, în noul local al Casei Românești - 120 bis, rue Haxo, 75019 Paris (Metro Télégraphe sau Porte de Lilas).

■ *"Sunt convins că dvstră sunteți informați și cunoașteți situația de la noi. Acum, înainte Crăciunului, am ajuns să dăm pe un ou 300-400 lei, la piața liberă, căci la Alimentara nu s-au găsit, pîinea, de 2 kg. se vinde cu 1800 lei."* (Dintr-o scrisoare primită din țară)

■ Viscolul, cu mari înzăpeziri care s-a abătut mai ales în sudul țării în noaptea de 4 spre 5 ianuarie, a dus la scufundarea, pe o furtună de gradul 8, cu valuri de 8-10 m., a două nave - "Paris", cu pavilion maltez și You Xiu, cu pavilion de Honcong - care au fost izbite de digul portului Constanța. Navele tocmai încercaseră fiecare cîte 20.000 de tone de produse chimice. S-au înregistrat 3 morți și 51 de dispăruți. O barjă cu 1000 de tone de fosfați s-a scufundat la Agigea, alta cu clorură de potasiu la Giurgiu. Alte șleperi au fost tîrîte cîteva kilometri de curent. În 173 de localități s-a întrerupt curentul electric. Pe 6 ianuarie, la București a fost raționalizată apa caldă, iar primarul Capitalei a apelat la rezerva de stat de păcură.

■ Ziarul "Timișoara" dezvăluie că spărgătorii de grevă de la Reșița au fost chiar liderii sindicali. Numai că tensiunile politico-sociale din oraș nu s-au potolit. Constructorii de mașini din sindicatul "Reșița 1771", care n-a semnat protocolul de împăcare cu guvernul, a făcut public un calendar de manifestări pe ianuarie. Prefectului de Caraș-Severin, Traian Zaharia, care a fost demis cu ocazia manifestărilor din decembrie, i s-a oferit postul de... atașat cultural în Croația.

■ De la începutul anului, Emil Hurezeanu, devenit directorul departamentului românesc al postului de radio "Deutsche Welle" de la Köln, este înlocuit la conducerea secției române de la Europa Liberă, cu Nestor Rateș. Corespondentul Europei Libere la Washington se află la cel de al doilea mandat. Nestor Rateș i-a succedat istoricului Vlad Georgescu în 1988, urmat fiind de Nicolae Stroescu-Stînișoară, care a fost înlocuit în mai 1994 cu Emil Hurezeanu. Noul director al secției române, începînd cu 1 ianuarie 1995,

va trebui, în plus, să gereze perioada de mari schimbări care prevede mutarea sediului central de la München la Praga. Această mutare "profesional și personal nu e varianta mea" declarase Emil Hurezeanu, ziarul "Rondul" din Sibiu.

■ Începînd din 9 ianuarie, cele două emisiuni, "Actualitatea româneacă" și "Programul politic" sunt reluate de postul local Radio Brașov, evitîndu-se prin utilizarea cu aparatul necesar, dificultățile de recepție. Operația de reluare a emisiunilor Europei libere pe posturile locale va continua prin realizarea de contracte bilaterale.

■ Din "Expres" am aflat că aproape jumătate din bugetul României e realizat prin impozitul pe venit și nu pe baza profitului. Schema de funcționare a guvernului se va mări în 1995 cu încă 500 de angajați (salariul mediu de 310.000 lunar). Deși turismul n-a adus bugetului decît 4,5 aport valutar, angajații din acest domeniu vor continua să beneficieze de subvenții consistente. Valentina Taclici comentează și cheltuielile necontrolabile, numite "obiecte de inventar de mică valoare și consumabile". Dacă Ministerul Muncii va beneficia de 6,3 miliarde, cercetarea nu beneficiază decît de 0,03 din "consumabile".

Mulțumim tuturor celor care ne-au trimis urări de sărbători și încurajări pentru 1995.

NATURALIZARI "Journal Officiel", 27 decembrie 1994, 6 și 8 ianuarie 1995 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Bogdana Apostu (n. Șerbănescu), născută la București; Apostu Maria Aneta, născută la București; Gabriela Bica, născută la București; Maria Constantin (n. Păsăreanu), născută la Craiova; Gheorghe Constantinescu, născut la Osica de Sus; Barbu Constantinescu, născut la București; Ion Cristian Enescu, născut la București; Maria Enescu, născută la București; Ioana Enescu (n. Goilav), născută la București; Ionovici Elena (n. Ionescu), născută la Craiova; Victoria Perjescu, născută la Cahul; George Gabriel Dumitrache, născut la București; Purcărescu Dana Georgiana, născută la Roșiorii de Vede; Purcărescu Viorica (n. Marinescu), născută la Cîrlomănești; Purcărescu Ovidiu Silviu, născut la Roșiorii de Vede; Purcărescu Teodor, născut la Rădoiești; Sturdza Gheorghe, născut la București; Sturdza Alexandra, născută la București; Sturdza Ioana (n. Coltofeanu), născută la Sighișoara.

DECESE

Pe 9 ianuarie 1995, la Paris, GEORGES (Gigi) - ANTHONY (Antoni) - DEBRÉ (Dobre), la 51 de ani, lăsînd o văduvă cu 4 copii.

***

În 29 decembrie 1994 s-a stins din viață la București, după o îndelungată suferință, TEODOR GRECEANU (născut în 13 mai 1917), Cpt. av. Comandant de escadrilă, unul din așii aviației române în al doilea război mondial. "Deblocat" în 1947, Teodor Greceanu a făcut 17 ani de pușcărie, a evadat de două ori și a fost de două ori condamnat la moarte (v. Ion Ioanid, "Închisoarea noastră cea de toate zilele"). Apariția sa într-unul din episoadele "Memoria-lului Durerii" a fost una din cele mai zguduitoare și lucide mărtiri.

■ În 12 ianuarie Ion Iliescu s-a deplasat la Brașov. Printre cîteva alte vizite industriale, președintele s-a întîlnit și cu un grup de etnici germani, cu prilejul comemorării a 50 de ani de la deportarea în Uniunea Sovietică a 70.000 de cetățeni români de origine germană.

Prof. Gheorghe Guțu; Dumitru Bădicescu; av. Iancu Iorga; Jana Poenaru Dușa; Igo Vogel; Liviu Ghimiescu; preot Gh. Popescu-Colibași; ing. Mircea Mociornița; Gh. Ciubreag; Coca Bolintineanu (Alexiu); Eduard Cismaru; Constanța Georgescu; Cristian Popescu; Bebe Ion Mucichescu; George Teodorescu; Mihai Cuturescu; ing. Mircea Căpățînă; Elen Putna; ing. Tudor Nicolae Domocoș; dr. Gh. Tane; farm. Mălin Gabriela; Iancu Gabroveanu; Petrișor Lungu; Aureliu Bătrîneanu; preot Ilie Nicolau (com. Plosca); Ana Busuioc; dr. Viorel Căpățînă; Mihail Costea; geolog Petru Lungu; Mihai Mihalcioc; Tina Iofcea; dr. Victor Apostolescu; Vasilica Stoicovici; Tușor basarab Turculeț; Veliscu Constantin; Victor Evzicov; Gaby Wardella; Doina Vasluianu; col(r) Vasilescu Ion; Romeo Preda; Iosif Pârșe; Elena Lelia Preda; Ileana Șchiopu; Carol Kovacs; Maria Oprișan; prof. Clemența Popovici; Carmen Verona; prof. Gabriela Mănescu; Maria Loghin (Pomârleanu); ing. Laurențiu Călin Vasile; arh. Vladimir Mătușov; dr. Maria Andreescu; Octavian Popescu la 93 de ani; dr. Teodor Rusu; cercetător Dan Dancău; Bănică Alexandru; Cornelia Siteavu; Aurelian Bojescu; prof. Petrică Victoria; Alexandra Nicolae; Popa Aurelia; Ion Maria; Maria Cantacuz; Iordan Gardiu; Ioan Pandrea; prof. Ovidiu Constantinescu; dr. Dragoș Rusu; ing. Liviu Moldovan; ing. Gh. Cioboată; Ionel Iliescu; Constantin Paligora; dr. Marin Ionescu; dr. farm. Elena TarpoLaurențiu Vasile; Mircea Pop Nicoleta Bucur; prof. univ. Iosif Rișavi; prof. Dan Theodosie.

La librăria Attica
64, rue de la Folie Mericourt Paris 11ème
se pot cumpăra cărțile
dlui C. Sichițiu-Cartior
"Alte românești la Paris"
și cartea pentru copii
"Pisica și cei doi căței"

le combat

Directeur: Michel Korné 22/01/1995
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 238

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

USA 60 ou équivalent
USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 41 12 03 70 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP.: 11 341 71 A Paris

Bulgarie:

Après les élections législatives

par Tontcho Karaboulkov

Les élections législatives anticipées viennent d'avoir lieu en Bulgarie, le 18 Décembre 1994. Elles étaient ardemment souhaitées par les uns, acceptées à contre-cœur par les autres; au début, du moins. Finalement, tout le monde politique, s'est résolu à les réclamer en clamant qu'elles sont le seul moyen permettant au parlement et au pays de sortir de la crise dans laquelle ils se trouvaient.

Ayant obtenu le label "démocratiques", ces élections ont donné les résultats suivants : Parti Socialiste Bulgare (ex-communiste) - 125 mandats, Union des Forces Démocratique (UFD) - 69 députés, Union Populaire (alliance entre le Parti Agrarien et le Parti Démocrate) - 18 mandats, Mouvement des droits et des libertés (MDL), qui représente les intérêts de la minorité musulmane- 15 sièges, et le Business Bloc Bulgare (BBB) - 13 députés.

Pour comprendre la situation actuelle en Bulgarie, ainsi que le retard dans les réformes dont le pays ressent un besoin urgent, il faut revenir en arrière et rappeler brièvement les principaux événements qui s'y sont déroulés.

Les précédentes élections législatives avaient eu lieu le 13 Octobre 1991. C'étaient les premières élections dites "libres" qui, en théorie, avaient amené une majorité non-communiste au parlement. En face des 106 députés du PSB, l'UFD avait gagné 110 députés et le MDL - 24 députés. La coalition qui s'imposait et qui fut réellement constituée pour former le nouveau gouvernement avait été celle de l'UFD+MDL.

Or très vite des divergences de plus en plus profondes s'étaient manifestées au sein de cette alliance de circonstance. Des ambitions démesurées ainsi qu'une orientation trop à droite de l'UFD avait provoqué la chute de ce gouvernement qui n'est resté qu'un an au pouvoir. Un deuxième cabinet, présidé par le prof. Luben BEROV, conseiller du président Jelu JELEV, accepté et soutenu surtout par les anciens communistes, se signala par son immobilisme et sa volonté farouche de ne pas toucher aux problèmes urgents.

De cette façon, les élections s'imposaient, et le gouvernement nommé par le président et présidé par Mme Réneta INDJOVA avait pour tâche principale d'organiser celles-ci et d'expédier les affaires courantes.

Le nouveau gouvernement sera donc présidé maintenant par un membre du PSB (le parlement s'est réuni le 12 Janvier). Sa tâche ne sera pas facile, pour peu qu'il veuille apporter des solutions aux nombreuses questions en suspens. Depuis plus de cinq années le PSB était à l'aise dans la critique d'une situation désastreuse laissée par ses prédécesseurs.

LA TRANSITION ENLISEE (I)

par Michel Korné

Les élections législatives de Bulgarie ont donné la victoire aux néocomunistes dont le parti intitulé socialiste a obtenu la majorité absolue avec 125 sièges sur 240. Les différentes tendances de l'opposition divisées en nombreux partis (huit fractions libérales, quatre agrariennes, le parti du "business", etc...), se sont bien gardées de s'unir, préférant former plusieurs coalitions qui s'entre-déchiraient plutôt que de proposer un programme alternatif au dirigisme étatiste de leurs adversaires.

Ainsi, cinq années après l'implosion du communisme en Europe du Centre, les états de cette région se retrouvent dirigés de fait comme de droit, par un pouvoir semblable à celui dont les méfaits les avaient conduits à l'effondrement de 1989. Seules exceptions, la Tchéquie et l'Allemagne de l'Est. La première grâce en partie au mérite du président Havel et au moins autant sinon plus, à ses frontières communes avec l'Allemagne et l'Autriche qui l'entourent quasiment. La seconde grâce à son intégration à l'Allemagne, aux efforts financiers des Allemands de l'Ouest et à la volonté

Aujourd'hui, le peuple attend des preuves de sa volonté d'agir.

On peut dire sans exagération que tous les gouvernements qui se sont succédés depuis 1990 à Sofia se sont contentés à expédier les affaires courantes. Les réformes en profondeur attendent toujours leur homme. Soyons justes: le temps a travaillé pour quelques uns. De puissants groupes financiers détenteurs de capitaux d'origine douteuse se sont constitués, et plus le gouvernement attend à leur demander des comptes, plus il sera difficile à les rendre inoffensifs.

La restitution n'a, finalement, avantagé qu'un nombre limité de personnes. Le grand problème en Bulgarie reste la terre. Or les anciennes structures des fermes collectives font tout leur possible pour retarder la réforme. Un quart seulement de ces terres a été rendu à ses propriétaires ou à leurs ayants-droit. Il ne faut pas attendre plus de diligence de la part du prochain gouvernement dans ce sens.

Au cours des cinq dernières années, et malgré les quelques changements à la surface, la nomenclatura intermédiaire demeure toujours en place; elle n'a aucun intérêt à permettre une quelconque réforme. En parole, le PSB s'est déclaré pour l'économie du marché. On se rendra vite compte si ses déclarations sont suivies d'actes.

(à suivre)

politique du chancelier Kohl.

Les raisons du maintien des communistes au pouvoir dans des pays tels la Roumaine, la Serbie, la Croatie, et la Slovénie, ou leur retour au gouvernement dans les états baltes, en Pologne, en Hongrie et en Bulgarie, sont généralement attribuées en Occident au manque de maturité politique et d'esprit civique des citoyens de ces pays. Cela est indéniable mais ne constitue pas la seule raison, ni d'ailleurs la raison déterminante. Le manque de maturité politique et d'esprit civique est lui-même le résultat des déceptions accumulées pendant les cinq années de soi-disant transition pendant lesquelles les conditions de vie se sont détériorées au point que le nombre des nostalgiques des anciens régimes est en train de s'accroître.

Il faut d'ailleurs rappeler que même dans les pays tels la Pologne, la Hongrie, la Bulgarie et les états baltes où l'opposition a été brièvement au pouvoir après 1989, elle n'a jamais exercé un pouvoir réel, car les structures administratives et des entreprises étatiques ont continué à être contrôlées par les cadres moyens de l'ancien système.

La cause de cette stagnation ne réside pas dans l'incapacité de l'opinion publique de changer ses conceptions, puisque c'est bien l'opinion publique et non pas les pressions extérieures, qui avaient fait imploser le système communiste en Europe. La cause du maintien des cadres néocomunistes et des structures dirigistes qui paralysent l'évolution de toute l'Europe du Centre, se trouve dans la manière dont le processus a été conçu et mis en place.

□

Peu après la signature en 1975 de l'Acte Final d'Helsinki, il était devenu évident que l'expansion soviétique avait atteint ses limites et que son recul serait inévitable. La crainte que ce recul ne s'accompagne de guerres ou révolutions violentes en Europe du Centre et en URSS même, avait été exprimée par Washington dans ce qui avait été appelé à l'époque la "doctrine Sonnenfeldt". Cette doctrine qui avait pour but d'éviter ces affrontements, avait soulevé des protestations car elle était ressentie par les peuples opprimés, comme favorisant le maintien du statu quo et constituait la négation du droit des peuples à disposer d'eux-mêmes.

A Moscou, un nombre croissant de

dirigeants dont Andropov, des cadres plus jeunes du parti et surtout ceux du KGB, mieux informés, se rendaient à leur tour compte du caractère inévitable du processus de désintégration du système. Forcé par Staline, le système avait été maintenu artificiellement d'abord par Brejnev et après la mort d'Andropov, par Tchernenko. Il était de ce fait épuisé et dans l'impossibilité de se régénérer.

Les réformes n'ont été conçues et entreprises qu'à partir de la désignation en 1985 de Gorbatchev, comme secrétaire du bureau politique du PC soviétique.

La vraie nature des réformes n'a toutefois été comprise ni par l'opinion publique de l'Est et du Centre, ni même par celle de l'Ouest ou pourtant l'information était plus aisée.

Les réformateurs avaient proclamé comme objectifs, l'instauration de la démocratie et de la libre entreprise. L'opinion avait de ce fait supposé que le changement de système entraînerait celui des cadres, d'autant que les anciens portaient la responsabilité des abus et des crimes du régime totalitaire.

Pour ceux qui effectuaient les réformes, le KGB et les jeunes dirigeants de Moscou, les objectifs étaient différents. Certes, les changements de méthodes étaient indispensables, mais n'exigeaient pas d'abandonner le pouvoir. Il suffisait de le confier à la nouvelle génération, celle des enfants ou petits-enfants des anciens dirigeants du régime, eux-mêmes bénéficiaires du régime.

□

Le plan sur lequel la réforme s'avérait la plus urgente, était le domaine militaire. L'URSS avait perdu la course aux armements, du fait du retard technologique et de la faiblesse de son économie. La politique d'armement des USA menée par le président Reagan, avait vraisemblablement été l'élément déterminant.

Même si la défense anti-missile n'a jamais donné les résultats annoncés par les Américains, elle a suffisamment impressionné le haut commandement soviétique, pour qu'il renonce à la confrontation militaire et qu'il accepte le désarmement. Cela entraînait implicitement un affaiblissement du poids politique de l'armée soviétique et rendait du même coup les réformes internes moins difficiles.

Il n'est guère étonnant que cette perspective du désarmement ait convaincu Washington aussi bien que les autres membres de l'Alliance Atlantique, à soutenir les réformes de Gorbatchev, conçues et conduites par le KGB. L'Occident devenait de la sorte une fois de plus, l'allié des nouveaux dirigeants de l'URSS et des autres pays du Pacte de Varsovie. Cette attitude n'était que la continuation de la doctrine Sonnenfeldt, qui s'interdisait tout appui en faveur des changements radicaux. Washington continuait à ne soutenir que les cadres en place, pouvant assurer une transition relativement pacifique et sans danger majeurs de violences ou de conflits ethniques.

Cette politique était conforme aux intérêts occidentaux, même si elle décevait les

aspirations des peuples de l'Europe du Centre et de l'Est.

La transition s'est faite sinon sans heurts et violences, du moins en limitant les risques d'une extension des conflits. Ni les morts de Roumanie en Décembre 1989, ni ceux du Caucase, des pays Baltes et du Dniestre n'ont mis en danger la paix en Europe. La situation reste inquiétante dans l'ex-Yougoslavie où il risque d'y avoir encore beaucoup de victimes, mais il paraît peu probable que cela conduise à un conflit généralisé, nonobstant l'immixtion d'éléments musulmans fondamentalistes.

L'armée russe, tout en restant menaçante pour ses voisins et disposant toujours d'armes nucléaires, n'est plus aussi dangereuse pour l'Occident que l'armée soviétique d'il y a vingt ans. Il subsiste certes le risque de prise du pouvoir à Moscou par des militaires. Toutefois, même si cela devait arriver, la Russie n'a ni l'économie, ni la technique, et surtout pas la force que représente l'opinion publique déterminée, pour menacer l'Occident. Les troupes, les chars et les avions russes peuvent peut-être écraser des Tchétchènes peu armés, mais non pas menacer l'OTAN. Il se pourrait d'ailleurs que le massacre des musulmans ordonné par Moscou à Grosny conduise en fin de compte non seulement à la perte des régions non russes mais au fractionnement de la Russie elle-même en régions autonomes.

Sur les deux plans essentiels pour l'Occident, celui de la transition pacifique et celui du désarmement, sa politique de soutien aux dirigeants communistes a donc réussi. Faut-il pour autant continuer cette politique aussi bien en Europe du Centre que de l'Est, c'est-à-dire en Russie et dans les ex-républiques soviétiques non russes? Sinon, y a-t-il une politique de rechange?

□

En Europe du Centre, le KGB avait conduit le changement remarquablement, sauf en Roumanie, où en Décembre 1989, plus de 1200 morts ont été les victimes non pas du KGB soviétique mais de la Securitate et des responsables de l'armée roumaine.

A Prague la mise en scène qui a provoqué le départ d'Husack, n'a fait aucune victime, l'étudiant soi-disant tué lors d'une manifestation s'étant avéré un agent qui n'était ni mort ni blessé.

Dans toute l'Europe du Centre, y compris en Pologne, Hongrie et Bulgarie, où l'opposition devait prendre le pouvoir à la suite d'élections plus ou moins libres mais truquées, les partis communistes se sont dissous, leurs dirigeants ont disparu de la scène politique et des nouveaux partis, à consonances socialistes, ont regroupés ceux des membres des partis communistes qui entendaient conserver la ligne dure.

A l'époque ces partis étaient trop faibles pour représenter une force politique, mais ils avaient pour mission de maintenir dans l'opinion l'essentiel de la doctrine étatiste et dirigiste à laquelle le grand public était habitué!

La méthode préconisée par le KGB et appliquée par les différentes polices secrètes et cadres de l'ancien régime en Europe du

Centre a été plus subtile à l'égard de l'opposition.

Là où celles-ci avaient eu le temps de se regrouper dans des mouvements tels Solidarité en Pologne ou des partis politiques comme en Hongrie et en Tchécoslovaquie, les polices secrètes avaient déjà leurs agents infiltrés. Ces derniers devaient diviser les oppositions à la fois de l'intérieur et en s'inscrivant dans de nouveaux partis au fur et à mesure qu'ils se formaient.

Dans les autres pays, les états Baltes, la Roumanie et la Bulgarie, où il n'existait pas de forces d'opposition organisées, l'infiltration était d'autant plus aisée que la plupart des anciens adversaires politiques du communisme étaient morts en prisons et que ceux de la génération des moins de 45 ans ne se connaissaient pas entre eux.

La prolifération des partis qui dans chaque pays dépassait la centaine après 1989 et à la veille des premières élections législatives, a bien été l'oeuvre des anciens communistes qui ont appliqué ce même plan dans les différents différents pays.

□

Elaboré pour l'ensemble de l'Europe du Centre, le plan du KGB comportait certaines spécificités. En Pologne, Roumanie et Serbie, les campagnes électorales ont été conduites par des gens venus de l'étranger auxquels les détenteurs du pouvoir réel ont facilité l'accès à la télévision, sachant pertinemment que leurs chances étaient nécessairement limitées et que leurs présences comme porte-drapeaux de l'opposition évinceraient ceux des opposants de l'intérieur, bien plus populaires, qui auraient pu changer le régime comme devait le faire en Tchécoslovaquie, le Dr Havel.

En plus des agents ou informateurs infiltrés sciemment dans les rangs de l'opposition, le pouvoir occulte à fourni à tous les ambitieux et groupuscules pouvant diviser l'opposition, les moyens financiers et de diffusion pour exprimer, ne fût-ce que temporairement leurs désaccords avec la vraie opposition. Parallèlement à ces incitations, le pouvoir exerçait aussi ses pressions sur des gens qui détenaient les dossiers constitués depuis des décennies par les polices secrètes communistes.

Même si ces dossiers ne comportaient que des faits mineurs, toute personne ayant assumé à l'époque totalitaire des responsabilités dans l'économie, l'enseignement, la justice ou l'administration, pouvait se voir attaquer sans avoir les moyens de se défendre, la presse et surtout la télévision étant aux mains du pouvoir.

Par ces moyens, nombre de lois votées, par les divers parlements ont pu être amendées au profit des ex-communistes même lorsque ces derniers ne disposaient pas des majorités requises, grâce à l'appoint des membres vulnérables de l'opposition.

Dans un tel contexte, que les Occidentaux connaissent parfaitement, la privatisation de l'économie et la création d'institutions réellement démocratiques, ne peut avancer que très difficilement.

(à suivre)